№ 12(128). Вільня, 25 Мая 1938 г. Год X.

Вітаем „Шлях Беларускага Студэнта“!

Цяпер вельмі часта з боку старэйшых людзей можна спаткаць нараканьні на моладзь, што яна бязідэйная, распусная, маладзейная і г. д. Фактычна, нараканьні гэткія, да некаторай меры, зьяўляюцца традыцыяй. Бо заўсёды людзям старэйшым здаецца, што іхняя моладасьць была далёка больш вартаснай, а нават культурнейшай,чымся моладасьць наступных пакаленьняў. Але ня будзем тут бараніць сучаснае моладзі „традыцыяй нараканьняў“, а паставім адкрыта пытаньне, ці сапраўды так кепска ёсьць з нашым маладым пакаленьнем?

Вось-жа — і так і не! Закіду бязідэовасьці, дэмаралізацыі і бяздзейнасьці, бязумоўна, усёй моладзі ставіць ня можна,бо ёсьць аднак шмат маладых людзей ідэйных, якія працуюць для справы грамадзкае агульна-народнае і нават церпяць за гэта. Але ўсё-ж такі кажуць, што людзі драбнеюць, і то драбнеюць ня толькі фізычна, але і духова. І сучаснаму пакаленьню моладзі, агулам бяручы, можна далёка больш зрабіць закідаў, чымся пакаленьням папярэднім. Возьмем напрыклад моладзь студэнцкую. Хто-бы перад сусьветнай вайной спадзяваўся, што студэнт возьме кій і кінецца на работніка, ці селяніна, калі той будзе дэманстраваць сваю клясавую прыналежнасьць,свае пераканаваньні іт.п. Або хто думаў-бы, што студэнты пойдуць біць шыбы? Такія думкі нават былі-б абразаю для тагочаснага студэнта, бо ёндумаў аб справах вышэйшых, ён ішоў у народ, у працуючыя масы і стараўся ім памагаць і паляпшаць іх быт. Сяньня мы бачым зусім што іншае. Сяньня ўжо нават людзі і ня дзівяцца, калі студэнты б'юць шыбы, або нападаюць на работнікаў. Праўда, мы беларусы можам яшчэ цешыцца, што беларускія студэнты не парвалі зусім з прадваеннымі прыгожымі студэнцкімі імкненьнямі. І нашым студэнтам ня страшны мазалі, і ня стыдаюцца іх. Аднак-жа духовае здрабненьне праяўляецца і сярод нашае моладзі. Нават сярод беларускіх студэнтаў можам ужо спаткаць людзей бяз энэргіі, без амбіцыі, нясьмелых і няшчырых нават у адносінах да сваіх калегаў. Вельмі характэрна выявілася гэта між іншым на адным сходзе.

Выбіралі старшыню арганізацыі. Кандыдатаў было шмат, але адзін толькі прыняў кандыдатуру і яго выбралі аклямацыяй. Аднак выбраны старшыня меў сваю амбіцыю і хацеў ведаць, у якіх варунках ён сапраўды выбраны, ды колькі мае сабе прыхільнікаў, а колькі апазыцыянэраў і зажадаў праведзеньня галасаваньня. Кіраўнік сходу, за згодай усіх прысутных, правёў галасаваньне адкрытае. І праціў выбранага старшыні адкрыта галасаваў толькі адзін студэнт. Такі аднак вынік галасаваньня не здаволіў выбранага і ён папрасіў зрабіць галасаваньне тайнае. І ўжо ў тайным галасаваньні праціўнікаў аказалася 9-цёх.

Такі маленькі і здавалася-б малаважны абразок гаворыць вельмі многа. Людзьмі паважнымі тут, ясна, паказаліся старшыня, ягоныя староньнікі, што галасавалі за яго тайна і той апазыцыянэр, што адкрыта галасаваў праціў. З гэткім апазыцыянэрам, калі ён такім ёсьць з пракананьня, а ня з іншых вонкавых прычынаў, ці з прычыны перарасту амбіцыі, — што ёсьць рысай бязумоўна ад'ёмнай, — можна працаваць, з такімі апазыцыянэрамі трэба лічыцца, цаніць іх і нават шанаваць. Людзі, якія ўсё робяць спадцішка, гуляюць у канспірацыю тады, калі няма абсалютна патрэбы, гэта людзі непаважныя, а нават небясьпечныя, бо няшчырыя. У людзей-жа няшчырых, закрытых, бяз цывільнае адвагі, праяўляюцца і іншыя ад'емныя рысы. У такіх тыпаў цяжка ўбачыць граніцу дабра і зла, бо няведама, дзе праца сапраўды шчырая, карысная, а дзе подступ і правакацыя. Урэшце, ці будзе якая карысьць грамадзянству, народу, з тых адзінак, каторыя ня могуць шчыра выказацца ў сваім асяродзьдзі, у асяродзьдзі сваіх калегаў, дзе ім за гэта нічога не грозіць? — Хіба што не. Мне здаецца, што такія людзі прад сільнымі гэтага сьвету гатовы забыцца нават свайго ўласнага імя, а ня толькі стаць у абароне агульных інтарэсаў. Людзі, якія робяць усё спадцішка, бязіменна, „з-заплоту“, найчасьцей за плотам і астаюцца.

Усё гэта прыйшлося разважаць спаткаўшыся з праектам стварэньня органу беларускага студэнцтва. І сапраўды, дужа цешымся, што знайшлася такая група студэнтаў, якая хоча ўзяцца за працу, якая ставіць сабе высокія ідэалы нацыянальнае беларускае працы, а так-жа імкнецца да стварэньня кадраў маладых ідэйных, стойкіх змагароў

З цыклю ей

* * *

Я ад цябе нічога не хачу...
і даць табе —
ня дам нічога, —
дык не стаі ты мне ўваччу
і не заві з сабой ў дарогу,

Пражытых дзён нам не вярнуць,
і на'т вяртаць было-б ня трэба.
Мы пракладаем новы пуць
да сонца, радасьці і хлеба.

Ў радох ты нашых не ўстаіш,—
ты для таго за надта квола, —
нашто дарма ісьці на крыж,
жыцьцё, —
разумна і вясёла.

Дык не заві мяне з сабой...
Няхай расходзяцца дарогі.
Ты—ў прыстань, дзе залёг спакой,
я — праз барацьбу —
да перамогі.

М. МАШАРА

для дабра агульнага і для дабра Беларускага Народу. Ахвотна йдучы на спатканьне гэтай групе студэнтаў, якую прадстаўляе Рэдакцыйная Калегія далучанага да гэтага нумару „Шляху Моладзі“ дадатку „Шляху Беларускага Студэнта“ — вітаем яе і жадаем плоднае працы!..

Вітаем і жадаем, каб перадусім „Шлях Беларускага Студэнта“ прычыніўся да таго, каб з беларускае студэнцкае моладзі выходзілі добрыя, чэсныя, ахвярныя, адважныя і стойкія беларусы, годныя імя сыноў Беларускага Народу!..

Я. Н.

Дамагаемся беларускага ліцэю!..

Школьны год канчаецца. Моладзі і бацьком паўстаюць новыя хлопаты. Адны пераходзяць з аднае клясы ў другую, другія астаюцца ў тых самых клясах што былі, трэція канчаюць адны школы і шукаюць другіх, а колькі-ж ёсьць такіх, што хацелі-б вучыцца, хацелі-б ісьці наперад, але ня маюць дзе і за што!.. Сумныя разважаньні!.. Сумныя яны асабліва для нас беларусаў... У нас можа найбольш адчуваецца гэта нястача, нястача школаў, школаў у роднай беларускай мове і магчымасьцяў матарыяльных, без каторых у сучасных абставінах нельга здабыць навукі. Успамінаем гэтае пытаньне не дзеля пустое дэклямацыі, а дзеля таго, каб прыпомніць усім, каторыя кіруюць культурным жыцьцём, што моладзь беларуская патрабуе асьветы, роднае беларускае школы пачаткавае і сярэдняе, што моладзь гэта часта бродзіць у пацёмках і зыходзіць на блудны цёмны шлях разбою і дэмаралізацыі.

Тымчасам абыймо беларускае школы ўсьцяж зьмяншаецца. Рэформа сярэдняга школьніцтва абцяла і беларускай гімназіі ў Вільні старэйшыя клясы, на іх-жа месца дасюль не паўстаў ліцэй. Не дапускаем думкі, каб нагода рэформы школьніцтва ў Польскім Гаспадарстве была выкарыстана дзеля таго, каб беларусам сталася крыўда, тым больш, што быццам былі з боку школьных уладаў абяцаньні, што беларускі ліцэй агульна-навучаючы будзе адчынены. У кожным разе тое, што дагэтуль яго няма, абвявае сумам кожнага беларуса.

Адчуваецца так-жа вялікая патрэба адчыненьня раўналежных клясаў у беларускай віленскай гімназіі, да якое кандыдатаў прыбывае штораз больш.

Беларускае грамадзянства ня маючы цяпер, пасьля ліквідацыяў, сваіх беларускіх арганізацыяў, ня мае нават магчымасьці належна выявіць сваіх жаданьняў. Ня гледзячы на гэта, жаданьне сваіх беларускіх школаў як у народзе, так і ў кругох беларускае інтэлігенцыі ёсьць вялікае і яно не загіне, не заглохне!..

Канстытуцыя Рэчыпаспалітай гварантуе ўсім грамадзянам правы на разьвіцьцё свае культуры, а таксама і правы да школы ў роднай мове. Дзеля гэтага чуемся ў абавязку прыпомніць аб волі беларусаў грамадзян Польскага Гаспадарства.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ „ШЛЯХУ МОЛАДЗІ“.

Dr. Jadviha i Stanisłaŭ Hrynkievičy

8)

Umovy i zahady nieabchodnyja dla zdaroŭja

Hygijena spažyvieckich praduktaŭ

Bulba. Bulba byvaje časta pryčynaju atručańnia, bo maje ŭ sabie asablivuju substancyju — *solaninu*. Znachodzicca henaja atruta ŭ rastkach, łupinie i maładoj bulbie. Atručańnie bulbaju bačym najčaściej viasnoju i na pačatku leta, kali najčaściej biarecca maładaja bulba.

Paračy bulbu, nia možna nakryvać jaje *zachutka nakryŭkaju*, inakš astajecca ŭ joj ŭsia atruta. Taksama i kožnaja jaryna, kali jaje nakryć zachutka, budzie niasmašnaju.

Nadta staruju bulbu, što paśpieła ŭžo praraści, pierad tym, jak brać da jady, treba dobra ačyścić ad usich rastkoŭ. Nie ačyščanaja moža być škodnaja na't žyviole. Žyvioła, jakaja atrucicca solaninaju, nia maje achvoty da ježy, staić sumnaja, paviesiŭšy hałavu ŭniz, z sumnymi vačyma, ledź trymajecca na nahach, a traplajecca, što i zdychaje ad paraližu serca.

Chočučy mieć pеŭnaść, što bulba nie paškodzić žyviole, treba jaje ačyścić ad rastkoŭ, sparyć u vadzie, i vadu tuju vylić zusim. Rastki najlepš spalić, ci zakapać hłybaka ŭ ziamli. Kažam „zakapać“, kab niedzie vypadkova kury ci inšyja ptuški nia złasavali i nie atrucilisia.

Hryby i atručańnie imi. Hryby jaduć ludzi achvotna, bo šmašnyja. Ad pary da pary čuvać adnak, što niechta imi atruciŭsia. Najčaściej atručvajucca ludzi, što mała viedajuć, jak adroźnić dobryja hryby ad błahich. Zdarajecca heta najčaściej z tymi hościami, što tolki ŭletku łučajuć na viosku. Adnak niešta takoje moža nasudośyć (trapicca, spatkać) kožnaha, chto nia zusim razvažna nabraŭ usiaho, što kidałasia ŭ vočy...

Atručańnie hrybami prajaŭlajecca bolami ŭ žyvacie, vanitami, volnaściu; čałaviek atručany dychaje słaba, serca bjecca taksama vielmi słaba, u rocie sucha, vialikaja smaha, vočy chavajucca hłybaka, tvar pad kaniec robicca sinim, prychodziać kan-

Biełarusy i Ukraincy

Pad hetkim nazovam „Chryścijanskaja Dumka" ŭ № 15 z 20 h. m. źmieščaje vielmi aktualny artykuł, jaki nižej dasłoŭna pieradrukoŭvajem, bo cikavy jon nia tolki dla ludziej starejšych, ale i dla maładych, katoryja musiać tak-ža sačyć za žyćciom i padziejami. Voś-ža „Chr. D." piša:

„Apošnim časam miž Biełarusami i Ukraincami ŭ Rečypaspalitaj Polskaj pierabieh čorny kot. Prynamsi tak mnohim zdajecca.

U ukrainskim nacyjanalistyčnym miesiačniku „Вістник" (za miesiac krasavik) niejki Pilipčuk napisaŭ artykuł, jaki źnievažaje najbolšaha biełaruskaha paeta Janku Kupału, a razam i ŭvieś biełaruski narod.

Paśla hetaha, jak-by ŭ adkaz na vystupleńnie ukrainskaha Pilipčuka, u vadnym biełaruskim tak-ža „nacyjanalistyčnym" palityčnym miesiačniku („Беларускім Фронце" № 5, 5.V.38 — *pajaśnieńnie naša)* ŭ ustupnym artykule vystupiŭ tak-ža praciŭ usiaho ukrainskaha narodu biełaruski „Pilipčuk". Sutnaść hetaha biełaruskaha vystupleńnia, jak jaho zrazumieła biełaruskaje hramadzianstva, hetkaja:

— Ukraincy majuć pretensii da biełaruskaha Paleśsia, Bielščyny, a navat i Biełastoččyny. Voś-ža treba, kab Biełarusy stvaryli svoj silny palityčny centr u Połacku, jaki-by moh praciŭstavicca zaborčaści Ukraincaŭ. Stvareńnie-ž henaha centru zaleža ad Maskvy i Varšavy. —

Abodva hetyja vystupleńni, jak ukrainskaje, tak i biełaruskaje, stryvožyli ukrainskuju i biełaruskuju hramadzkuju dumku. Tymbolš, što jany prypali na čas duža ciažkoha pałažeńnia i biełarusaŭ i ukraincaŭ i što vystupleńnie biełaruskaha „Pilipčuka" harmanizuje z planami polskaha sanacyjnaha jara—nacyjanalistyčnaha palityka Bobžanskaha. (Ciapier chiba „Bieł. Front" znajdzie sabie ideolohiju, bo dasiul choć tam vierchavodzić čałaviek, jaki maje bolš 50 hod, nijak sabie ideolohii, vypracavać ci znajści nia moh. — *dapiska naša*). Nastupiła ŭreščie vyťłumačeńnie incydentu jak z boku ukrainskaha, tak i biełaruskaha i incydent vyjaśniŭsia i źlikvidavaŭsia.

Vyjaśniłasia, što hetkich vystupleńniaŭ ahulnaja hramadzkaja apinija nie pachvalaje i dalej staić na stanoviščy poŭnaj harmonii i brackaha sužyćcia biełaruskaha i ukrainskaha narodaŭ, jak u sučasnaści, tak i ŭ budučyni.

Ahulnaja biełaruskaja palityčnaja dumka ŭ spravie konkretyzacyi hetych suadnosinaŭ nastupnaja:

Akademickija terytoryjalna-etnahrafičnyja spory miž Biełarusami i Ukraincami pavinny uzajemna vyrašacca na padstavie poŭnaj spraviadlivaści, kab kožnaja z zainteresavanych staron ličyła svaim sapraŭdy svajo, a da hetaha možna dajšci tolki darohaj biezstaronnych studyjaŭ i darohaj parazumieńnia, abapiortaha na objektyŭnych dadzienych i na ŭzajemnaj dobraj voli. Dychtuje heta nia tolki palityčny rozum, ale tak ža i chryścijanskaja etyka."

Kancert Michała Zabejdy-Sumickaha

8.V.38. ŭ Vilni

Adna z vilenskich hazet pišučy ab kancercie słaŭnaha našaha mastaka M.Zabejdy-Sumickaha miž inšym hetak kazała: vystupleńni Zabejdy-Sumickaha dla biełarusaŭ heta śviata.— I sapraŭdy tak jość. Bo ci-ž možna inakš nazvać toj čas, kali biełaruskaja zahnanaja mužyckaja pieśnia ŭ vusnach svajho mastaka apyniajecca na tej-ža samaj vyšyni, što i pieśni inšych narodaŭ słaŭnych na ŭvieś śviet svajej muzyčnaj kultury? Ci-ž inakš možna nazvać toj čas, kali słuchajučy svajej pieśni ŭ vysaka mastackim vykanańni, duša biełarusa adpačyvaje, nabiraje novaje lubovi da svaje biełaruskaje kultury i ŭznosicca na vyšyni, z jakich sumnaje ciažkaje našaje žyćcio stanovicca bolš radasnym, viesialejšym... — Dyk i nia dziva, što na kancert M. Zabejdy-Sumickaha, jaki adbyŭsia 8.V. sioleta ŭ Vilni, u vialikaj zali b. Kanservatoryi sabrałasia mnostva ludziej. Pryjšli siudy nia tolki biełarusy, ale palaki, litoŭcy, žydy, rasiejcy. Pieśnia, mastactva ŭsich łučyć. Kožny rad adpačyć dušoj, adarvacca choć na mih ad štodziennych chłopataŭ. Mastak, byccam čujučy heta, svoj talent hetym razam pakazaŭ jašče hłybiej, čarujučy prysutnych svaim miłahučnym liryčnym tenaram.

Pieralivalisia tony pieśniaŭ italijanskich, niamieckich, polskich, a zakončvali ŭsio, dapaŭniali narodnyja pieśni biełaruskija. Udziačnyja słuchačy vynaharadžali ma-

vulsii i kali nie adratavać, dyk atručany moža pamierci.

Kali jość na miescy lekar, dyk klikać jaho, kab jon chutčej prapałaskaŭ straŭnik. Kali lekara na miescy niama, dyk ratavać samym, vyklikajučy ŭ zachvareŭšaha *vanity*. Paśla vanitaŭ dać rycyny na *ačyščeńnie* kišok.

Dziela taho, što serca mahło abniadužać, treba rupicca ab jom, dajučy kanjaku; kali niama pad rukami kanjaku, dyk prynamsia mocnaje harełki. Adnačasna davać pić cieraz kožnych niekalki minutaŭ raščyny *taniny* (4 hramy na šklanku vady) — łyžku na raz.

Miasa. Toj, chto viedaje štodziennyja žyćciovyja ŭmovy biełaruskaha sielanina, toj viedaje, što našaja vioska jeść miasa zusim mała. Jašče žyvuć pradstaŭniki taho pakaleńnia, jakoje miasam tolki razhaŭlałasia, łasavała ŭ kłusty čaćvier u miasajedzie dy pasiłkavałasia pry kaśbie. Chatni abrachunak (biudžet) byŭ taki, što kurycu kupłaŭ maleńki handlar, aviečku krychu bolšy, ciałušku jašče bolšy. Dziakuj Bohu, kali ŭ chacie na ŭvieś hod kałoli adnaho paršuka i heta było ŭžo na ŭsie ŭračystaści. Pry takich umovach nichto nia moh raźjesca miasam. Našaja vioska amal nie paŭsiudna była prykładnymi vehetaryjancami (ludzi, jakija nie jaduć miasa).

Było tutaka šmat dobraha, a bolš jašče błahoha.

Dobraje, praŭda, tolki adno, što nia jeli za šmat miasa. Navuka i siańnia kaža, što za šmat miasa škodzić zdaroŭju. Hlań, u nas na vioscy adzin u adnaho chudaščavy, žyvie doŭha, chacia narod i drobny. A što-ž błahoha? A błahoha šmat. Sielanin pracuje ciažka. Dobry rabotnik, jak dobry koń, ci kožnaja niažyvaja mašyna, patrabuje ježy. I treba, kab ježa była adpaviednaja što da *kolkaści* i *jakaści*. Toj, chto źješć kusok kłustaha miasa z kryškaju chleba, budzie sytniejšy za inšaha, što źješ dźvie vialikija łusty chleba suchoha.

A ŭ nas žyviołu na ŭboj zabirali handlary, kury, masła, jajki jšli ŭ kramu za sol, hazu ci jašče za niešta, i zaŭsiody peŭnaju stravaju była bulba, užo mienš peŭnaju chleb; da chleba i bulby ŭletku małako, a inšyja prydatki zusim niapeŭnyja. Tutaka

staka burnymi vopleskami, biełarusy-ž uručyli vialiki košyk žyvych krasak, ubrany narodnymi tkaninami.

Končyŭsia kancert. Publika, zamučyŭšy bisami mastaka, pavoli razychodziłasia. Kala raździavalni staŭpatvareńnie. Nijak nia možna dabracca da svaich poltaŭ. Vobak mianie stajaŭ znajomy dochtar medyk, siańnia słaŭny na ŭsiu Vilniu; čakajučy na palto, dzialiŭsia svaimi ŭražańniami.

Dziŭnaja — kaža — reč. Ja na kancercie Zabejdy ŭžo treci raz. Inšaha artysta słuchaješ i niejak jon byccam „pryjadajecca“, stanovicca budnim, a tut z pryjemnaściu słuchaješ i kožny raz znachodziš niešta novaje i pryhožaje i vychodziš z kancertu z poŭnym zadavaleńniem.

U hetych žyvych, biespasiarednich uražańniach i zaŭvahach vyražaŭ pavažany dochtar usio mastactva. Tak, pryjadajucca, abrydajuć nam roznyja „šlagiery“ — pustaja tandeta, ale nikoli nie abrydnuć tvory klasyčnyja, nikoli nie abrydnie klasyčnaje mastackaje vykanańnie! Tak, jak u abrazoch vialikich mastakoŭ-maleraŭ znachodzim kožny raz niešta novaje, pryhožaje, što pryciahvaje našy vočy, tak u vialikim mastackim vykanańni pieśniaŭ M. Zabejdy-Sumickaha čujem kožny raz novyja prajavy krasy, jakija nas pryciahvajuć i łaščać našy vušy, dušu i serca, dajučy vialikaje duchovaje zadavaleńnie. U hetymža prajaŭlajecca vielič Michała Zabejdy-Sumickaha, jak mastaka pieśni!..

J. N.

Jak i kali zhaśnie miesiac

Anhielski astranom Džems Džins dakazvaje, što miesiac kaliś razvalicca na drobnyja kavałki i źniknie z asiarodździa niabiesnaha śviatła. Hetaja katastrofa miesiaca zbudziecca až za niekalki miljonaŭ hadoŭ, dyk sučasnaje pakaleńnie biadavać pa miesiacu nia maje patreby.

Viedajem, što miesiac kružyć navokał ziamli. Siła pryciahańnia (hravitacii) miesiaca spryčyniaje prypłyvy i adpłyvy mora na ziamli, a hetyja adpłyvy i prypłyvy prytrymlivajuć abarot ziamli i nia značna ŭpłyvajuć na ruch miesiaca: strymlivajuć i zvalniajuć abarot miesiaca navokał ziamli.

Z hetaj pryčyny dzień na miesiacy kožny hod pabolšvajecca na niejkuju časć sekundy. Ciapier dzień na miesiacy tryvaje dva tydni. Tady na miesiacy byvaje strašnaja śpiakota. Noč tryvaje taksama 2 tydni i ŭnočy tam byvajuć takija vialikija marazy, jakich na ziamli niama nikoli.

Dziela taho, što miesiac budzie pavaračvacca štoraz valniej, dyk za miljony hadoŭ miesiac i ziamla buduć krucicca adnolkava skora. Tady miesiac budzie śviacić kožnuju noč, ale ludzi buduć jaho vidzieć tolki z adnaje ziamielnaje paŭkuli, a z druhoj paŭkuli miesiaca vidać nia budzie.

Dziejańnie prypłyvu i adpłyvu mora budzie dalej zvalniać kruhavarot ziamli, a miesiac budzie pavoli prybližacca da ziamli. Ciapier miasiac znachodzicca za 386.160 klm. ad ziamli, a za miljony hadoŭ prybližycca i budzie znachodzicca tolki za 19 tysiač kilametraŭ.

Tady z ziamli miesiac budzie vyhladać u 30 razoŭ bolšy, čymsia vyhladaje ciapier i budzie śviacić u 1.000 razoŭ jaśniej, jak ciapier.

Pryciahańnie ziamli budzie takoje silnaje, što miesiac razarviecca na kavałki, jakija pazvalvajucca na ziamlu. Na ziamli paŭstanuć pažary, ziemlatrasieńnie, mora vyjdzie z bierahoŭ i zalije častku sušy.

Z astatkaŭ miesiaca ŭtvorycca navokał ziamli taki abruč, jaki maje Saturn. Tady ludzi, što astanucca na ziamli paśla katastrofy miesiaca, buduć bačyć zaŭsiody nad ziamloj vializarnuju viasiołku śviatła (raduha). Hetaja viasiołka časami budzie zasłaniać sonca i tady ludzi buduć vidzieć zamiest sonca, siarebrany pojas. Ale mahčyma, što tady ŭžo na ziamli zusim nia budzie ludziej, a ziamla budzie skavana śmiarotnym lodam i budzie takoj pustyniaj, jakoj ciapier jość miesiac.

Prypaminajem, što ŭ niadzielu 12-ha červienia siol. adbudziecca

BIEŁARUSKAJA PILIHRYMKA ŭ Kalvaryju.

Zborka 12.VI a hadz. 7-maj rana ŭ kaściele śv. Mikałaja ŭ Vilni.

Ab miescy načlehu infarmuje redakcyja „Chr. Dumki“ ŭ Vilni, Zavalnaja vul. № 1—2.

ŭsieńka zaležnaje jość ad nadta roznajakich miarkavańniaŭ i abstavinaŭ.

Biazumoŭna, heta źjavišča nienaturalnaje, niezdarovaje! Jano pakazvaje na chvaraść *haspadarčaha ładu* našaje vioski. Nie chaču baranić miasa, a chaču tolki skazać, što chočučy dobra pracavać fizyčna, treba sytna jeści i ŭ našym klimacie biez miasa dobraje kuchni nie *naładzim*. Mo' vajna navučyła ludziej, jak treba lepš žyć, inšyja mo' paźniej navučacca, i tym chaj buduć karysnymi ŭvahi ahulnyja ab miasie.

Miasa — ježa smašnaja. Nia nadta dziela hetaha i radziać davać miasa małym dzieciam da 4—5 hadoŭ. Dzicia časta pasmakavaŭšy miasa, nia choča jeści ničoha inšaha. Smak miasa nadta roznajaki, niezaležna ad pryhataŭleńnia ŭ kuchni. Pasobnyja žyvioły majuć svoj rozny smak, prykładam śvinina, baranina, cialacina, kuracina i h. d. Smak zaležyć ad płoci, ad kormu, ad vieku, ad zdaroŭja žyvioły i h. d. Viadoma, što miasa ad staroj žyvioły, suchoje, ćviordaje, žyłavataje, niasmašnaje i adnačasna mienš karysnaje. U miasie moža być niebiaśpieka *chvaroby*. U pieršuju čarhu maju tutaka naŭviecie śvininu z mahčymaściu prysutnaści ŭ joj *čužajedaŭ* (soliter). Horš jašče, kali heta nia budzie soliter, a *trychina*.

Chočučy zabiaśpiečycca ad apošniaje mahčymaści, treba miasa dobra i doŭha varyć ci piačy. Niedapiečanaje miasa časta byvaje krynicaju niaščasciaŭ doŭhich hadoŭ. Lahčej jašče ŭjavić kožnamu niebiaśpieku zaražeńnia *tuberkulozam* (suchotami), što miž inšym byvaje ŭ tych, chto jeść syroje ci napałovu syroje miasa.

Pobač z soliterami i tuberkulozam, mahčymyja šmat jakija chvaroby. Hledziačy z boku praktyčnaha, niama patreby nad imi spyniacca, bo-ž nichto razumny nia budzie jeści miasa chvoraj žyvioły. Chvaroby henyja jasnyja: pačynajucca vostra, jak prykładam *paratyfus*, *mor (čuma) rahataje žyvioły*, *zakažeńnie kryvi*, *aktinomykoza* i h. d. Kali na miescy niama veterynarnaha doktara, lepš zakapać trup hłybaka ŭ ziamlu, kab nie raznosić zarazy.

(d. b.).

Найменшыя гаспадарствы Эўропы

Найменшыя гаспадарствы (дзяржавы) ў Эўропе - гэта Монако і Люксэмбург.

Монако распаложана між цудоўна прыгожых гораў, каля Міжземнага мора. Гэтае гаспадарства займае прастору толькі паўтара квадратных кілямэтра і мае 24 тысячы асоб насельніцтва; зямля там гарыстая і малаўраджайная.

Монако мае вельмі многа цэнных памяткаў старога Рыму, дзеля гэтага туды кожны год шмат прыяжджае турыстаў з суседняй Францыі, Італіі, Нямеччыны і з цэлага сьвету. Монако фармальна зусім незалежнае гаспадарства, але эканамічна і палітычна моцна зьвязана з Францыяй. Сталіца Монако — места Монтэ-Карлё пад канец 19 стагодзьдзя сталася месцам ігры ў грошы, куды аматары рулеткі (спосаб ігры ў грошы) зьяжджаюцца з цэлага сьвету. Ад гэтага Монако ўзбагацела і людзі там жывуць у дастатку.

Люксэмбург займае 2.586($2^1/_2$) квадратных кілёмэтраў прастору і мае 271.280 асоб насельніцтва. Гэтае гаспадарства культурна стаіць вельмі высака: высака разьвітае школьніцтва, промысел і гандаль. Гаспадарственнае існаваньне Люксэмбурскага княства пачынаецца ў 963 годзе.

На паўдні Пірэнэяў, на прасторы 4 тысяч кілёмэтраў, распаложана малое гаспадарства **Андора**, якая мае 6 тысяч жыхароў каталёнскага паходжаньня. Дасюль Андора мела толькі 10 жандараў і больш ніякага войска. Цяпер, калі ўваружаюцца ўсе гаспадарствы, дык і Андора пабольшыла сваю збройную сілу і мае 40 жандараў. У Андоры дасюль няма ніякіх пісаных законаў, а суды судзяць правам звычаёвым. Гаспадарствам кіруе ўрад з генэральнай радай, якая складаецца з 24 чалавек; андорскі ўрад у вялікай меры залежны ад Францыі. У сталіцы Андоры ёсьць толькі адзін гаспадарственны будынак, у якім месьціцца ўрад суд і жандармэрыя.

Сярод гораў Апэнінаў, на прасторы 64 квадратных кілямэтраў распаложана гаспадарства **Сан Марінo**, якое што раз больш падпадае пад уладу Італіі. Сан Марыно ўжо ў 1.250 годзе было незалежнай краінай тамашніх горскіх плямёнаў, каторых зарганізаваў сьв. Марінус. У гэтае гаспадарства ў 1849 годзе ўцёк Гарібальдзі з астаткамі сваіх паўстанцаў, якіх даганяла аўстрыйскае войска. Цяпер Сан Марыно мае 13 тысяч жыхароў.

У Альпэйскіх горах знаходзіцца княства **Ліхтэнштайн**, якое распаложана на 159 квадратных кілямэтрах і мае 11 тысяч жыхароў. Ліхтэнштайн здабыла незалежнасьць у 1140 годзе. Гэтая дзяржава гаспадарча злучана з Швайцарыяй.

Дасюль была йшчэ незалежнай і малая **Леріда**, якую нядаўна захапілі гішпанскія паўстанцы-фашысты. Леріда ўспамінаецца яшчэ ў часох прад нараджэньнем Хрыста, дзе ваяваў Цэзар. У Лерідзе ёсьць шмат памяткаў старых рымскіх сьвятыняў і палацаў.

Як бачым, малых гаспадарстваў ёсьць у Эўропе даволі многа, ёсьць аднак народы значна і значна большыя, якія не з свае ўласнае волі, нажаль, сваіх гаспадарстваў ня маюць. Калі аднак патрапілі сгварыць свае незалежныя гаспадарствы нарады малыя, то патрапяць гэта зрабіць у будучыні і народы большыя, каторых імкненьні і пляны да самастойнага жыцьця пакульшто ня збыліся...

Чік.

Калі?

Калі адыйдзе проч ад нас,
усё, што ёсьць паганае,
калі надыйдзе гэткі час,
што зьдзейсьніцца жаданае?

Калі дасягнем мэты мы
і сонцам шлях адзначыма,
калі-ж, калі ўсё гэта мы
пачуем і пабачыма?

Аркадзь Заранка

Жалейка

СУДЗЬБА 4)

IV.

Сьвітала. Купальская вясьняная ноч дабегала да канца. На ўсходзе падыймалася сонца. Гэтай самай дарогай, пры каторай Казюк першы раз пабачыў Ганку, адводзіў цяпер яе да хаты з беларускае вечарыны. Сьцежкамі, дарожкамі вадзіла іх жыцьцё, аж прывяла судзьба на адну супольную дарогу аднолькавых імкненьняў і супольнае працы для дабра Беларускага Народу, якая злучыла ня толькі іхнія грамадзкія парывы, але і сэрцы. Дарога ішла над жоўта-яснымі берагамі Дзьвіны... Шумелі серабрыстыя хвалі лагодным шопатам і заціхалі на зялёным прасторы лугоў... Тут-жа быў і лясок беразьняк, а за ім крыху далей ціхі, стары магільнік з пахілымі крыжамі. Магілы старыя запалыя, бярозы-ж шумелі нейкім дзіўным сумам, быццам успамінаючы пражытыя дні адпачываючых тут людзей.

Затрымалася маладая пара. Пахіліліся галовы над шэрым памятнікам, абросшым зялёным мохам, вочы-ж шукалі напісу: 1851 г.—вышапталі вусны. Так даўно... Што кахалі гэтыя людзі, якія былі іхнія думкі і лятуценьні?..

Дрыжэлі лісточкі старых бяроз і быццам шапталі ў адказ: „Зямлю любілі, родны край і працу, і сьлёзы, і боль, і радасьць з зямлі і для зямлі былі“.... Нізка схіляліся над магіламі ясныя галовы, скупаныя ў золаце сонца. Дрыжэлі лісточкі бяроз, далей снуючы сваю ціхую песьню:

„На цябе наша моладзь надзея,
Нашай сумнай гаротнай зямлі...“

Аддаўшы паклон прэдкам, Казюк з Ганкай вярнуліся на свой шлях. Ішлі яны аблітыя залатымі сонечнымі касулямі. Наўкола хвалявала жытняе мора... Кланяліся ім каласы, падалі пад ногі брылянтовыя каплі расы... Шумела, сьпявала зямля:

„На цябе, наша моладзь, надзея...“

Маўчалі вусны, чуваць было толькі моцны стук сэрцаў... І раптам разбуджаны, сонечны сьвет заліла песьня. Гэта моладзь, ідучы дамоў, сьпявала свой гімн беларускі:

„Не пагаснуць зоркі ў небе,
Пакуль неба будзе,
Не загіне край наш родны
Пакуль жывуць людзі...“

(К а н е ц).

Zbiełaruskaha žyćcia

Viečar biełaruskaje paezii ŭ Litoŭcaŭ. 17.V. sioleta ŭ Litoŭskim Tavarystvie Mastactva i Litaratury ŭ Vilni adbyŭsia Viečar biełaruskaje paezii. Pačaŭ viečar pramovaj staršynia T-va ks. šambelan dr. A. Viskantas, jaki, pryvitaŭšy šmatlikich prysutnych biełarusaŭ i litoŭcaŭ i padčyrknuŭšy vialikaje značeńnie supolnaha litoŭska-biełaruskaha litaraturnaha viečaru, da prezydyjumu zaprasiŭ pradstaŭnika ad biełarusaŭ redaktara litaraturna-navukovaha časapisu „Kałośsie" mgr. J. Šutoviča. Referat ab biełaruskaj litaratury palitoŭsku pračytaŭ dr. V. Tumaš (biełarus). Paśla mgr. J. Chvorast, stud. Suchaja deklamavali vieršy biełaruskich paetaŭ: M Mašary, N. Arsieńnievaj, M. Vasilka, K. Svajaka, Vincuka Advažnaha, Biarozki i Chv. Iljaševiča. Maksim Tank sam čytaŭ svaje tvory. Aprača taho dr. V. Tumaš pračytaŭ niekalki vieršaŭ bieł. paetaŭ pierakładzienych na litoŭskuju movu i niekalki vieršaŭ litoŭskich paetaŭ pierakładzienych na biełaruskuju movu. Referat ahułam byŭ dobry, tolki moža lektar, dr. V. Tumaš, padchodziŭ da niekatorych paetaŭ za nadta subjektyŭna, badaj vyklučna pavodle svajho ŭspadabańnia. Z deklamacyjaŭ najbolš udała vyjšli bajki Vincuka Advažnaha. — Viečar prajšoŭ u vielmi miłym nastroi i, biazumoŭna, pryčynicca da bližejšaha supolnaha paznańnia miž litoŭcami i biełarusami. — Daviedvajemsia pry hetym, što vialikaja častka čarhovaje — II(15) knižki bieł. lit. čas. „Kałośsia", katoraja ciapier znachodzicca ŭ druku, budzie pryśviačana litoŭskaj litaratury.

„Žviaz" užo źlikvidavany. 16.V.38 h. Vilenski vajavoda zahadaŭ źlikvidavać Biełaruski Haspadarski Žviaz, dziejnaść jakoha miesiac tamu była spyniena Vil. Haradz. Starastam. Bieł. Hasp. Žviaz byŭ apošniaj bieł. kulturnaaśvietnaj arhanizacyjaj paśla likvidacyi T.B.Š i BIHiK.—Prypaminajem, što hod tamu nazad, kali dziejnaść Žviazu pačała aźyŭlacca, redaktar „Беларускага Фронту" tak ab hetym napisaŭ, što tady ŭžo padsoŭvaŭ pryčyny dziela likvidacyi hetaje arhanizacyi. Tady dla nas heta było dziŭna, ale ciapier ŭsio vyjaśniłasia, bo z apošniaha numaru „Бел. Фронту" (za miesiac maj 1938 h.) vidać, što heta hazeta jdzie śledam viedamaha polskaha sanacyjnaha palityka, jaraha nacyjanalista, dr. Bobžanskaha, prahrama jakoha ŭ tym, kab pieradusim raźbić Ukraïncaŭ, padtrymlivajučy miž inšym i vysoŭvajučy suproć ich Biełarusaŭ, a paśla, jasna, pryjdzie čarha i na raźbivańnie Biełarusaŭ. Kab prykryć svaje plany i rabotu, redaktar „Б. Ф." cełу čas zusim biezpadstaŭna pisaŭ, što „Šlach Moładzi" vioŭ niejkija hutarki (ničoha padobnaha nia było) z demakratyčnym „Kur. Powszch." Pry hetym adznačajem, što my hutarak z ludźmi, jakija pryznajuć demakratyčnyja pryncypy, nia stydajemsia i kali-b takaja hutarka była, to jaje napeŭna nie chavali-b.

Tvory Mašary i Tanka papolsku. U № 8 polskaha litaraturnaha časapisu „Kamena" sioleta, miž inšym, nadrukavana niekalki vieršaŭ biełaruskich paetaŭ M. Mašary i M. Tanka ŭ vielmi ŭdałym pierakładzie na polskuju movu redaktara hetaha časapisu A. A. Javorskaha.

Vodhuki artykułu ab antysemityźmie. Nadrukavany ŭ № 11(127) „Šlachu Moładzi" artykuł: „Da spravy raźvićcia antysemityzmu,"znajšoŭ šyroki vodhuk u žydoŭskaj presie. Byŭ jon miž inšym pieradrukavany ŭ „Fołkscajtunhu" (centralny orhan sacyjalistyčnaha „Bundu", jaki vychodzić u Varšavie), u demakratyčnaj vilenskaj hazecie „Unzer Tog", u hazecie vilenskich syjanistaŭ „Cajt", „Ovent Kurjery" i ŭ inš.

Украінцы дамагаюцца аўтаноміі

Невясёлыя часы настаюць і для Украінцаў. Апошнімі днямі польскія ўлады ў Львове спынілі дзейнасьць таварыства украінскіх работнікаў „Сыла" і „Саюз Украінак," які меў 40 000 сяброваk і 1200 гурткоў на правінцыі. Спынены так жа часапісы „Саюзу Украінак" — „Жінка" і „Украінка." З незалежных такжа прычын ад Т-ва „Просвіта" адкліканы Украінскі Кангрэс Культуры, які меўся адбыцца 22.V.38 у чэсьць 70-цігодзьдзя існаваньня гэтай культурна-асьветнай арганізацыі. Трывогай абляцела украінскую прэсу вестка аб тым, што быццам мае быць выкуплены і аддадзены для военных мэтаў „Украінскі Город" (вялікі прыгожы пляц) у Львове. У такой атмасфэры адбылася нарада Цэнтральнага Камітэту Украінскага Нацыянальнага Аб'еднаньня, якая прыняла дэкларацыю з дамаганьнем: 1. прызнаньня украінскаму народу ў Польскім Гаспадарстве асобнай нацыянальнай асабовасьці; 2. тэрыторыяльнай аўтаноміі і 3. заспакаеньня найгалаўнейшых патрэбаў украінскага нацыянальнага жыцьця.

Вучнёўскі Самаўрад Віленскай Беларускай Гімназіі, ў чэсьць імянінаў дырэктара Мікалая Анцукевіча, ахвяраваў на Стыпэндыяльны фонд пры „Шляху Моладзі" 5 злотаў.

За ахвяру гэту шчыра дзякуем.

Рэд. „Шл. Мол."

Гітлер і Мусоліні, якія нядаўна браталіся ў Італіі і палітыка каторых трывожыць увесь сьвет.

— У **Польшчы** далей найважнейшай унутранай справай зьяўляецца справа агульнага аб'яднаньня, якую галоўным чынам усьцяж закранае ОЗН, і справа ўзбраеньня. На гэтыя больш-менш тэмы былі апошнім часам прамовы: П. Прэзыдэнта Ігната Масьціцкага, Маршала Рыдз-Сьміглага, віцэ-прэм'ера Квяткоўскага, ген. Скварчынскага і інш. выдатных дзеячоў. Трэба аднак сказаць, што кансалідацыя не ўдаецца.—20—23 г. м. у Польшчы гасьціў прэм'ер **Румыніі**, патрыярх Мірон.

— 20 г. м. віленскі „Кур'ер Повшэхны" надрукаваў вельмі цікавы артыкул аб **Савецкай Беларусі**, п. н. „У Савецкай Беларусі як на вулькане." Паводле гэтага артыкулу апошнім часам у БССР выкрыта сільная апазыцыйная вайсковая арганізацыя, якая вяла вельмі энэргічную акцыю сярод вайсковых. На чале гэтай арганізацыі стаялі капітан Ул. Шауроў і маёр Тымкоў, а так-жа палітычны камісар менскага гарнізону палк. Канюхоў, які вёў правіцовую (чытай нацыянальна беларускую) агітацыю сярод малодшых афіцэраў і жаўнераў. Арганізацыя гэтая выклікала ў канцы красавіка сёл. ў Менску бунт, які ўсьмiралі спэцыяльныя аддзелы з Масквы. Пасьля быў бунт у Віцебску, які ўсьмiралі так-жа спэцыяльныя аддзелы на танках і з браніраваных цягнікоў. Барацьба трывала некалькі гадзін. У выніку было расстраляна каля 100 афіцэраў. Аднак і бунтаўшчыкі застрэлілі палітычнага камісара Сьмірнова. Пасьля гэтага ўвесь Віцебскі гарнізон вывезены ў Сібір. Апазыцыйны рух на Беларусі з кожным днём расьце і абыймае што раз шырэйшыя кругі сялян, работнікаў, інтэлігенцыі, а найгалаўнейшае—войска. Ёсьць гэта, бязумоўна, вынік прасьледу Масквой усяго беларускага.

— Між **Літвой і Польшчай** ўжо адбываецца нармальныя паштовыя і тэлефонічна-тэлеграфічныя зносіны, а хутка будзе можна ўжо і езьдзіць за адпаведным, ясна, заграпічным пашпартам.

— У маі месяцы адбылася чарговая 101 сэсія **Лігі Народаў**, якая аканчальна скампрамітавалася, даючы вольную руку ўсім гаспадарствам у справе прызнаваньня падбою Абісыніі Італіяй. Абісынія, як ведама, была і цяпер яшчэ ёсьць сябрам Лігі Народаў, якая гварантавала ёй усе гаспадарственныя правы.

— У **Чэхаславацыі** неспакойна. Немцы ўсьцяж бурацца і выклікаюць розныя непарадкі. Але моцна трымаюцца і чэхі.

— Агульная ацэна аб **паездцы Гітлера ў Італію** дзеліцца на двое. Адны кажуць, што паездка гэта нічога не дала і што італіянска - нямецкія адносіны астываюць, а другія кажуць, што яна аднак **узмоцніла італіянска-нямецкі саюз** і гэта здаецца ёсьць бліжэй праўды. Прынамсі так выглядае пасьля вялікае палітычнае прамовы Мусолініга ў Гэнуі 14 г. м., дзе ён між іншым сказаў, што калі-б дэмакратычныя гаспадарствы гатовіліся да вайны з таталістычнымі гаспадарствамі (Нямеччына і Італія), дык яны зараз створаць блёк і пойдуць разам, аж да канца. Пры тым Мусоліні выказаўся проціў **Францыі** і з гэтай прычыны перарваныя пачатыя ўжо француска-італіянскія гутаркі аб унармалізаваньні адносінаў.

— У **Мадзяршчыне і Бэльгіі** адбыліся зьмены ўрадаў, каторыя аднак здаецца ня будуць мець большага значэньня ў палітыцы. Цікава толькі адзначыць, што на чале бэльгійскага ўраду стаіць цяпер сацыяліст Спаак, каторы будзе галоўным дарадчыкам караля.

— 11 г. м. у **Бразыліі** фашысты хацелі зрабіць пераварот і ўладу захапіць у свае рукі, аднак ім гэта не ўдалося. Характэрна, што ў барацьбе з фашыстамі змагаўся асабіста сам Прэзыдэнт Бразыліі з сваей жонкай і дачкой, страляючы з кулямёту, калі фашысты напалі на ягоны палац.

— У **Гішпаніі** фашыстам удаецца пакрысе далей наступаць і забіраць новыя абшары.

— На **Далёкім Усходзе** адбылася вялікая барацьба каля м. Сучаў, дзе перамаглі японцы, змушаючы кітайцаў адступіць. Газэты падаюць, што ў Кітаі згінула ўжо ў часе сучаснае вайны 350.000 японцаў.

jn.

Jak doŭha žyvuć drevy. Došledy havorać, što jabłynia dzikaja žyvie (raście) 150 hod, a ščeplenaja — ŭsiaho 80 hod. Hruša dzikaja žyvie 180 h., a ščeplenaja — 100 h. Vałoskija harechi žyvuć da 800 hod. Kaštan dažyvaje da 200 h., dzikaja roža da 400 h. Sasna žyvie 300 h.; javar, klon, biaroza i buk dažyvajuć da 900 hod. Dub moža žyć da 4 tys. hod.

Tajnyja bravarki. Niadaŭna skarbovyja ŭłady vykryli ŭ Vilenščynie 47 tajnych bravarkoŭ, u jakich hnali samahonku. Pry tym skanfiskavana 1200 litraŭ samahonki i aryštavana 56 samahonščykaŭ. Kali-ž narešcie, kali pierastanie źbirać tak vialikija achviary ŭ nas alkahol, kali pierastanie ništožyć našy vioski i naš narod, kali dojduć našy ludzi da rozumu i kinuć praklatuju harul..

Asvojeny voŭk zahryz chłapca. Nadoviačy ŭ Vilni staŭsia strašny vypadak. Asvojeny voŭk sarvaŭsia z łancuha i ŭdzień napaŭ na dvuch chłapcoŭ, z jakich adnaho zahryz na śmierć.

Strašnaja katastrofa ŭ kapalni vuhla zdaryłasia apošnimi dniami ŭ Anhlii, u časie jakoje źhinuła 80 vuhlakopaŭ, a 36 asob mocna paraniena. Apračа hetaha apošnimi časami prosta masava zdarajucca ŭ Anhlii latunskija katastofy, u katorych hinie vielmi šmat latunoŭ, što vyklikała siarod anhlijcaŭ vialikuju tryvohu.

„Hierojstva" syna Musoliniha

Syn dyktatara Italii Musoliniha, jaki asabista braŭ udzieł u italijanska-abisynskaj vajnie, niadaŭna vydaŭ u formie knižki svaje ŭspaminy z frontu, dzie byŭ jon u roli latuna. Dziŭnyja heta ŭspaminy i śviedčać biazumoŭna ab maralnym zbačeńni samaha »hieroja».Bo čym-ža chvalicca małady Musolini? — Voś-ža jon u pieršuju čarhu žalicca, što „abisynskija lapianki, zbudavanyja z chvorastu i hliny, nie davali jamu nijakaha zadavaleńnia padčas ich bambardavańnia," bo „nikoli nia mieŭ ščaścia vidzieć vialikaha pažaru" — piša 23-ch hodni Musolini i cynična maluje abraz vajennaha źniščeńnia hetkimi słavami: „Vidavočna chočačy zrabić mnie pryjemnaść, naznačyli mianie ŭ latničy addzieł, jakoha było zadańniem bambardavańnie Addis-Abeby. Lotajem nad miestam i bačym razłožanyja systematyčna biełyja punkciki. Heta abisynskija lapianki. Serca napoŭniłasia radaściaj. Zaraz-ža apynuŭsia nad imi i skinuŭ uniz usie bomby z svajho aeraplanu. Efekt byŭ nadzvyčajny. Abłomki lapianak padyjmalisia vysaka ŭharu. Hladzieŭ z radaściaj na chmary dymu i na ludziej, što razbiahalisia ŭ biazładździ chto kudy..." I hetak dalej apisvaje svajo „maralnaje" zdavaleńnie „hieroj" sučasnaści, vyjaŭlajučy fašystaŭskuju etyku.

Pierasyłka apłačana ryčałtam.

Аб культурнай беларускай працы і аб роварах.

в. Асташын, Наваградзкі пав. Асташынская моладзь усьцяж у меру магчымасьці працуе. Увесь пост вывучвала п'есу „Страхі жыцьця", хочучы паставіць яе на 3-ці дзень Вялікадня, але нажаль стараства не дало дазволу на гэта прадстаўленьне. Перабой гэты аднак не астудзіў нашай моладзі, яна дружна ўзялася за другую беларускую п'есу „Вось тут і зразумей" — Міхася Машары. Палажыўшы многа сілы і цярплівасьці здалелі за кароткі час яе вывучыць і паставілі 8.V. Прадстаўленьне ўдалося, моладзі сабралася многа, бо ўсе ведалі, што асташынцы робяць культурную работы і грошаў не змарнуюць.

Пры гэтым хачу зьвярнуць увагу, што цяпер моладзь пачала масава купляць ровары (вэласыпэды), ня гледзячы на тое, што ў хатах часта няма кавалка хлеба, уважаючы што ровар дае вялікі гонар. Ды пры тым пачынаюць шалёна езьдзіць, ды яшчэ з дзяўчатамі на рамах, што выглядае вельмі брыдка. Апрача таго едучы ўдваіх нявыгодна кіраваць і часта здараюцца выпадкі і калецтва, так як гэта было ў нашай гміне на Юр'я, дзе хлапец наехаў на дзіця і моцна яго пакалечыў.

Дык-жа больш увагі і менш пустога зухавацтва. Ровар добрая рэч, калі хто яго можа купіць і належна з яго карыстаць. Але ня ровар дае чалавеку павагу, гонар і пашану ў людзях, а ятонае жыцьцё, захаваньне і культурная грамадзкая праца на сваёй роднай ніве, для свайго народу.

Б—рус.

Кіньма кепскія прывычкі!

в. Баяры, Мядзельскай вол., Пастаўскага пав. Цяжка жыць сягоньня нашаму брату селяніну. Усе мы наракаем, але на каго наракаць? — Апрача прычын звонку, мы і самі вінаваты многа ў сваей бядзе. У нас, у Баярах ёсьць некалькі сьветлых адзінак, каторыя стойка стараюцца пашыраць асьвету, без якой сягоньня немагчыма падняць матарыяльнага дабрабыту. Але большасьць аддаецца гульні ў карты і піцьцю гарэлкі.

Дарагія браты! Пара працёрці вочы і пакінуць благія прывычкі, каторыя апрача згубы нічога нам не прынясуць. Пара за прыкладам лепшых сыноў нашага народу, і народаў іншых, брацца за карысную працу, калі ня хочам быць у бядзе, калі ня хочам, каб нас выкарыстывалі і аднача сна насьмяхаліся з нас.

Свой.

Паштовая скрынка

А. Гацуры: Верш і грошы атрымалі, дзякуем, будзем карыстаць.

Б—рус: Карэспандэнцыю друкуем. Патрэбныя нумары „Шл. Мол" высылаем паўторна. Вершы слабаватыя. Больш працуйце над сабой і над сваімі творамі, а магчыма, што выйдуць зусім добра.

J. Kazł.: Vysyłajem i čakajem na abiacanaje.

E. Sielaŭcy: Apaviadańnie Vaša napisana słabavata, ale zdolnašci da piara majecie i kali bolš budziecie pracavać, to moža vyjdzie dobra. Piara radzim nia kidać.

Свайму: Карэспандэнцыю друкуем. Просьбу споўнілі. „Шл. Мол." усім высылаем акуратна.

Я. Б—лю: П'есу выслалі. Як выкарыстаеце, просім ізноў нам прысладь.

П. Граніту: Матарыялы атрымалі, дзякуем, у меру магчымасьці будзем карыстаць. Прозай радзім далей рабіць спробы.

M. Rakaču: Časapis vysyłajem Vam akuratna praz uvieś čas. Dziela taho adnak, što Vy jaho nie atrymoŭvajecie, budziem zmušany padać na Vašu poštu Turec skarhu.

Гарэлка ністожыць здароўе, руйнуе чалавека маральна і матарыяльна. Асьвета, кніжка ўзбагачвае, ўшляхатняе чалавека і вядзе да лепшага жыцьця!

Абвяшчаецца, што 17-га чэрвеня 1938 году адбудуцца

ўступныя экзамены

ў Віленскую Беларускую Дзяржаўную Гімназію

Варункі прыйма:

У I КЛЯСУ прыймаюцца дзеці (хлапцы і дзяўчаты) якія: 1) будуць мець на 1-га верасьня 1938 г. ня менш 12 і няпоўных 16 гадоў і 2) скончылі 6 (шэсьць) ці 7 (сем) аддзелаў пачаткавай школы. Хто перарос ня больш як на адзін год, можа складаць просьбу ў Кураторыю аб дапушчэньні да экзамену. Хто прадставіць пасьведчаньне аб сканчэньні 6 ці 7 аддзелаў пач. школы, той здае экзамен паступаючы у I-ю кл. (былую III кл.) толькі з польскае мовы, арытмэтыкі і географіі. Іншыя кандыдаты здаюць поўны экзамен з 6-ці аддзелаў пач. школ.

У II КЛЯСУ прыймаюцца дзеці па экзамену з усіх прадметаў у абойме праграмы I кл. гімназіі, калі на 1.IX.1938 г. будуць мець ня менш 13 і ня больш 16 гадоў.

Заявы прыймаюцца да 15 чэрвеня 1938 г. Да заявы трэба далучыць: 1) мэтрыку, 2) школьнае пасьведчаньне, 3) пасьведчаньне аб прышчэпе воспы, 4) дэклярацыю аб тым, што кандыдат па нацыянальнасьці беларус; ды пераслаць на P. K. O. (блянкет можна купіць на кожнай пошце) 10 зл. за экзамен на наступны адрыс: Filija Białoruska Państwowego Gimnazjum im. J. Słowackiego w Wilnie P. K. O. № 703.304. — Плата за навуку 220 зл. у год.

Віленская Беларуская Гімназія мае такія самыя правы, як і польскія дзяржаўныя гімназіі.

Адрыс Бел. Гімназіі наступны: Biełaruskaja Filija Państw. Gimnazjum im. J. Słowackiego — Wilno, ul. Dominikańska 3/5.

„Шлях Моладзі" рэдагуе Рэдакцыйная Калегія. Друкуецца ў Беларускай Друкарні ім. Фр. Скарыны ў Вільні (Завальная 1-2) коштам працы: Я. Багдановіча, Я. Найдзюка і А. Шутовіча.

Адрыс рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Завальная вуліца № 1—2 (Wilno, Zawalna 1—2).

„ШЛЯХ МОЛАДЗІ" выходзіць два разы ў месяц: 5 і 25. Падпіска на год 2 зл. і 50 гр., на паўгода 1 зл. 50 гр., на 3 мес.—75 гр. Цана аднаго экзэмпляра 15 грошаў. — Заграніцу ўдвая даражэй. — Нумар картатэкі „przekazu rozrachunkowego" 59.

Выдавец: „БЕЛПРЭС". Рэдактар: Я. НАЙДЗЮК.